

Kwekerij De Werkplaats, Katwijk (Nederland)

De een- en tweejarige en vaste planten van 'De Werkplaats' zijn vrijwel allemaal van eigen teelt.

"Ons uitgangspunt is het kweken van niet alledaagse planten", zeggen Esther Schonenberg en Joke Durieux.

"Met de verhuizing naar deze plek vlak achter de duinen, wordt de kwekerij niet meer bedreigd door stadsuitbreiding en de zavelgrond is hier ideaal.

In 2012 hebben we ook een bezoektuin ingericht om te experimenteren en klanten te laten zien hoe de planten er in de volle grond uitzien.

Dat geeft een duidelijker beeld dan een jonge plant in een pot."

Foto's

- 1 Tunnelkas, met planten voor verkoop
- 2 *Erysimum cheirii*, muurbloem

Tekst en foto's: Julia Voskuil

*"Zaaien,
stekken,
scheuren:*

*we kweken
zoveel mogelijk
zelf"*

Lekker ouderwets

Omdat Esther en Joke zo van geur houden, kun je bij De Werkplaats bijvoorbeeld ook terecht voor ouderwetse muurbloemen (*Erysimum cheirii*). Met hun warme bruintinten en zoete geur luiden ze in april het bloeiseizoen in en worden druk bevlogen door bijen, hommels en vlinders. Ze zijn tweejarig, maar gaan soms nog een jaartje langer mee als ze na de bloei flink worden teruggeknipt. "Tweejarige planten worden weinig aangeboden, hoewel sommige heel mooi zijn en zelfs spectaculair, zoals engelwortel (*Angelica gigas*). Deze wordt op voedzame grond manshoog en de purperrode bloeiwijzen zijn zeer in trek bij nectar en stuifmeel zoekende insecten. Prachtig als solitair of achterin de border."

Vanaf half april is de presentatiekas met leestafel en kantoorruimten achter vrolijk gekleurde deuren een waar lustoord. Op gestapelde kisten staan hier talloze planten die vroeg bloeien of pas na de IJsheiligen naar buiten kunnen, zoals soorten van het geslacht *Plectranthus*, in het verleden veel bekender dan tegenwoordig. "Van *Plectranthus ciliatus* hebben we een mooie selectie, 'Mona Lavender', met blauwe lipbloemen in grote aren." De soort komt voor in Nieuw-Zeeland en hoort thuis in Zuid-Afrika. Stekt en groeit gemakkelijk maar verdraagt geen vorst. Dat is wel het geval bij *Begonia grandis evansiana*, al zou je dat van een begonia niet direct verwachten. Deze is geschikt voor (half)schaduw, heeft mooi blad met purperen nerven en roze bloemen. "In de herfst ontstaan broedbolletjes in de bladoksels die voor vermeerderen kunnen worden gebruikt. Wij kweken ze op in plug trays, waarna ze met een goed wortelgestel worden opgepot. Begonia's groeien vrij snel en deze vormt een mooie compacte plant die bloeit tot de vorst. Sterft in de winter bovengronds af."

Toen Esther en Joke in 2010 met het bedrijf in Katwijk neerstreken, hadden ze al zo'n tien jaar ervaring met het telen van planten. 'Festina Lente' werd de naam voor alle activiteiten, waaronder behalve kwekerij De Werkplaats ook de bezoektuin en de pluktuin vallen. "Festina lente betekent zoveel als 'haast je langzaam'. Dat verwoordt onze manier van werken. We jagen de planten niet op met extra mest en we kweken ze natuurvriendelijk op, veelal van zelf gewonnen zaad of uit stek van moederplanten. Behalve dat we ons richten op niet alledaagse soorten, zijn wij ook erg gecharmeerd van geur. Ons sortiment Pelargoniums bijvoorbeeld munt uit door geurend blad, met *Pelargonium papilionaceum* als meest aansprekend voorbeeld. Het prachtige blad ruikt sterk naar citroen. Pelargoniums zijn niet winterhard en moeten vorstvrij overwinteren, maar veel soorten kunnen de hele zomer buiten groeien en zijn aantrekkelijk tot de vorst invalt. Wat bloei betreft springt *Pelargonium* 'Pink Capricorn' er uit, met vrij grote sprekende bloemen. Sommige zijn moeilijk te vermeerderen, dat maakt de uitdaging compleet!"

Foto's

- 1 Tunnelkas mei
- 2 *Begonia grandis evansiana*
- 3 *Pelargonium papilionaceum*
- 4 *Pelargonium* 'Pink Capricorn'
- 5 *Salvia* 'Amistad'
- 6 Entree

daarmee afrekenen, maar vooral in de volle grond hebben we er voorlopig nog onze handen vol aan."

De bedrijfsopzet is in elk opzicht goed doordacht. Vooraan op de kwekerij is een ruime, nieuwe kas gebouwd, die onder andere dienst doet als ontvangstruimte. Achter drie fleurig geverfde deuren van een apart gedeelte in de kas zijn facilitaire ruimten verborgen. Dezelfde heldere kleuren van de deuren zijn ook gebruikt voor de folder, brochure en website: roze, lila en oranje. Een royale leestafel wordt omgeven door een presentatie van planten die op dat moment aantrekkelijk zijn of die in het vroege voorjaar nog enige bescherming nodig hebben. "We organiseren hier tevens evenementen met thema's, die aansluiten bij de seizoenen. Begin april kan het bijvoorbeeld gaan over bordercombinaties en tips voor zaaien en stekken. Halverwege oktober laten we zien dat planten ook uitgebloeid mooi kunnen zijn en we besteden aandacht aan voorjaarsbollen. Door De Werkplaats op ruim tien tuinfairs te presenteren, geven we bekendheid aan de kwekerij. We vinden het heel inspirerend om kennis en ervaring uit te wisselen en te delen. Het overzicht van activiteiten is te vinden op onze website, evenals de webshop."

Kennis en ervaring delen

Naast de nieuwe presentatiekas beschikt De Werkplaats ook over een zogenoemde Venlo-kas (zeskapper), met aansluitend twee grote tunnelkassen voor de verkoop, deels voorzien van schaduwdoek. "Toen we hier begonnen was de kwekerij sterk verwaarloosd. Tot in de 25 jaar oude kas tierde het onkruid welig. Voor we aan de slag konden moesten we

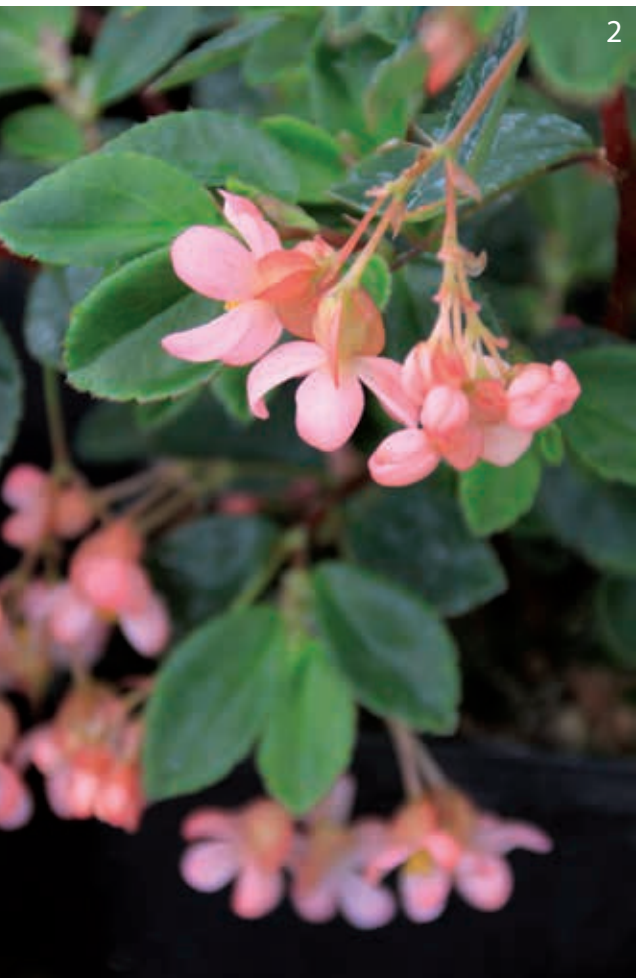
Altijd wat te doen

Zelf planten opkweken geeft twaalf maanden werk, maar daar kiezen Esther en Joke voor. "Elk jaar proberen we tientallen nieuwe soorten uit die we niet kennen. Aparte eenjarigen en vaste planten. Wat ons leuk lijkt. We zetten onbekende soorten soms in een krat om te laten uitgroeien en de reacties van bezoekers te peilen. Zaden kopen wij

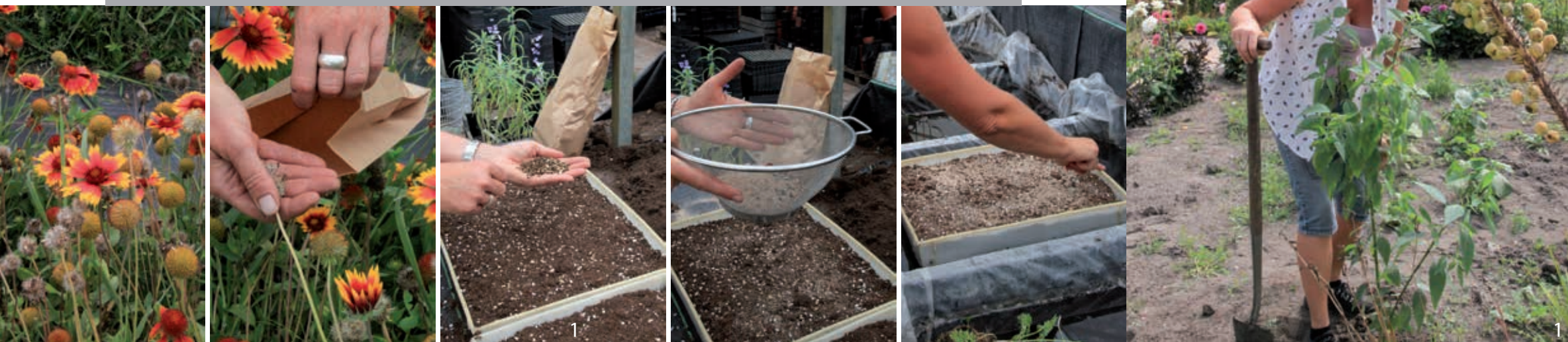
bij diverse zaadhandels. Blauwe kantbloem (*Didiscus caeruleus*) en groot akkerscherm of kantbloem (*Ammi majus*) bijvoorbeeld bij de Rijnsburgse Zaadhandel. Deze groothandel levert aan telers van buitensnibbloemen, die sinds jaar en dag in deze omgeving zijn gevestigd. Biologische zaden hebben Cruydt-hoek en De Bolster, ook in kleinverpakking. Voor niet alledaagse zaden zijn Silene in België en Thompson & Morgan in Engeland goede adressen. Ook van klanten krijgen we zaden. Zaaïen, zaaïen, zaaïen... Vanaf maart begint de kweekkas steeds voller te raken. Het zaaï- en stekgoed wordt vervolgens opgepot en afgehard in de tunnels, zodat de planten sterk en compact uitgroeien. Half mei hebben we het grootste aanbod en omdat we niet met grote aantallen werken geldt 'op is op'.

De nazomer en herfst staan in het teken van opruimen, buiten maar ook in de (tunnel)kassen. Van niet verkochte planten kunnen we zaad oogsten. Sommige vormen lopen terug, maar niet altijd. Ook in het najaar kan worden gezaaid, diverse eenjarigen lenen zich daarvoor. Ze komen in het voorjaar extra vroeg in bloei, wat heel aantrekkelijk is. Voorbeelden zijn juffertje in 't groen (*Nigella damascena*), klaproos (*Papaver rhoeas*), slaapbol (*Papaver somniferum*), ridderspoor (*Consolida ajacis*), goudsbloem (*Calendula officinalis*), moerasbloem (*Limnanthes douglasii*) en slaapmutsje (*Eschscholzia californica*). Hiervoor kiezen wij dan liefst minder bekende cultivars uit, zoals het crèmekleurige slaapmutsje 'Cream Swirl'.

Aan het einde van het seizoen laten we alle overgebleven planten in pot door onze handen gaan. Mos wordt verwijderd, de potgrond aangevuld en afgestrooid met een laag fijne schors. Ook worden planten wel in een grotere potmaat overgezet, of we gebruiken ze voor stek of om te scheuren. Ze overwinteren overdekt, maar zonder verwarming. Zolang de potgrond aan de droge kant blijft, verdragen de meeste soorten lage temperaturen. Alleen de meest kwetsbare planten gaan voor overwintering naar de vorstvrije presentatiekas. Daar bloeien ze vaak heel lang door, zoals de hoge salvia's (*Salvia leucantha*), waar we een zwak voor hebben. De zachtblauwe 'Phyllis Fancy' met lavendelblauwe fluwelige aren weet van geen ophouden. Ook nog niet goed geworteld stek overwintert in de presentatiekas en natuurlijk gevoelige soorten zoals *Eremophila nivea* uit Australië. Die versiert de presentatiekas en heeft bijna het hele jaar mooie blauwe bloemen. In deze kas is vloerverwarming aangelegd, waardoor de temperatuur niet beneden 6°C komt. Alleen als strenge vorst wordt verwacht, leggen we vliesdoek over de planten als extra bescherming. Echte winterwerkjes zijn zaden bestellen en de website actualiseren. Zodra de temperatuur het toelaat, gaan we weer zaaien. Er is altijd wat te doen, maar de drukste periode is half april tot half juni."

ZAAIEN

Foto's

- 1 Esther Schonenberg
- 2 Joke Durieux
- 3 Pluktuin

STEKKEN

SCHOUREN

Foto's

- 1 zaaien: *Gaillardia*: rijp zaad, oogsten, zaaien, afstrooien met zand, bevochtigen
- 2 stekken: *Plectranthus*, topstek in tray
- 3 scheuren: *Cenolophium denudatum*, rechts: *Geranium*
- 4 oppotten: *Begonia grandis evansiana*, van plug naar pot

OPPOTTEN

TUINFAIRS 2014

26 april	Geraniummarkt	Den Haag
9 + 10 mei	Hortus	Leiden
17 mei	Groenmarkt	Warmond
29 mei	Tuinmarkt	Zeist (Slotpark)
14 + 15 juni	Markt onder de Linden	Noordwijk
20 t/m 22 juni	Internationale Kwekerijdagen	Bingerden
13 + 14 september	Bloembollenmarkt	Hortus Leiden

EVENEMENTENKALENDER 2014

1, 2 en 3 mei - Wat nou groene vingers?! Succes met 'betrouwbare kanjers'
 22, 23 en 24 mei - Knallende combi's en kruiden: pluk- en smulpotten
 3,4, en 5 juli - Allemaal bestjes! Groene tuinen voor vrolijke fladderaars
 7, 8 en 9 augustus - Late bloeiers en lange bloeiers zoals salvia's
 4, 5 en 6 september - Plukken, Proeven Parfum: boeket maken, eetplanten
 16, 17 en 18 oktober - Herfsthelden en IJssculpturen: 'natuurlijke' beplanting
 (meer info: zie website, gratis toegang)

KWEKERIJ DE WERKPLAATS

1e Mientlaan 13
 NL-2223 LG Katwijk (bij Leiden)
 T + 31 (0)624 608 005
 info@festinentetuin.nl
 www.festinentetuin.nl
 (webshop, evenementen, deelname tuinairs)
 Open: 1 maart - half oktober
 donderdag, vrijdag, zaterdag: 10-17 uur
 (buiten deze tijden: op afspraak)